

Filozofická fakulta
Masarykovy univerzity v Brně

Ústav pedagogických věd

Měření klimatu 3. - 6. tříd ZŠ - dotazník MCI

Seminární práce z Metod a technik pedagogického výzkumu

Hana Nosková

Obor: Německý jazyk – Pedagogika

e-mail: 74968@mail.muni.cz

V Brně 17. května 2004

Pro svou seminární práci jsem si vybrala výzkum klimatu třídy J. Laška pomocí metody Naše třída. Jedná se o českou verzi dotazníku MCI (My Class Inventory), jehož autory jsou B. J. Fraser a D. L. Fisher. Podle autorů má dotazník vysokou validitu, reliabilitu a značnou rozlišovací schopnost, což umožňuje podrobně a diferencovaně popsat klimata jednotlivých tříd. Jedná se o kvantitativní výzkum, problém výzkumu je explanační.

Téma: Měření klimatu třetích až šestých tříd základní školy

Autor: B. J. Fraser, D. L. Fisher (česká verze J. Lašek)

Metoda: Dotazník. Má dvě formy: Aktuální - zjišťuje současné klima třídy, Preferované - zjišťuje přání žáků ohledně klimatu jejich třídy. Dotazník obsahuje 25 položek, jimiž zjišťuje 5 proměnných klimatu ve třídě základní školy: spokojenost ve třídě, třenice, soutěživost, obtížnost učení, soudržnost třídy. Odpovědi uzavřené (ANO - NE). Autoři doporučují zadávat nejprve formu Preferované, přibližně po dvou týdnech pak formu Aktuální.

Jednotka analýzy: Skupina (školní třída)

Zkoumaný vzorek: U formy Aktuální: 863 žáků 24 tříd ZŠ (408 chlapců a 455 dívek). U formy Preferované: 480 žáků z výše uvedených (210 chlapců a 270 dívek).

Aplikace dotazníku MCI v dalších typech průzkumů: Navíc byl zadán dotazník MCI-Aktuální 15 třídním učitelům 370 žáků, kteří jej vyplňovali za každého svého žáka tak, jak se domnívali, že jej vyplní žák. Tyto údaje pak byly porovnány s údaji žáků samotných. Dále bylo zkoumáno klima v souvislosti se známkami z českého jazyka a matematiky na posledním vysvědčení žáků a rozdíly mezi prožíváním klimatu třídy městských a venkovských dětí.

Hypotézy:

- 1. Rozdíly mezi chlapci a dívkami v jednotlivých 5 proměnných dotazníků Aktuální a Preferované nebudou významné: nebudou

rozdíly v těchto klimatech ani ve skupině chlapců, ani ve skupině dívek, ani mezi skupinami chlapců a dívek.

- 2. Mezi 5 proměnnými, zjišťujícími klima třídy, neexistuje žádný vzájemný vztah.
- 3. Obdržená známka z českého jazyka a matematiky nemá vliv na žákův pohled na jednotlivé proměnné ani klimatu aktuálního, ani preferovaného, prožívaného v těchto předmětech.
- 4. Nebudou významné rozdíly mezi hodnocením klimatu třídy žáky a jejich třídními učiteli.

Vyhodnocování: Každá odpověď „Ano“ se skóruje 3 body, každá odpověď „Ne“ 1 bodem. Tam, kde je v řádku u nabídnuté dvojice odpovědí písmeno R, se skóruje opačně. Nevyplněný řádek či chyba se skóruje 2 body. Pro každou proměnnou se body sčítají, u každé je možno získat minimálně 5, maximálně 15 bodů.

Ověření hypotéz a závěry:

- **Hypotézu č. 1 můžeme zamítnout:** V aktuálním klimatu se projeví významné rozdíly mezi chlapci a dívkami v oblasti třenic, kterých vidí dívky ve škole více. Dívky také více prožívají soudržnost. Rozdíly mezi chlapci a dívkami se neprojevily ve spokojenosti a soutěživosti, které hodnotili všichni žáci jako nadprůměrné a v obtížnosti, kterou hodnotili všichni žáci jako podprůměrnou. V preferovaném klimatu si dívky více přály klima bez třenic, chlapci by rádi více soutěžili a dívky by byly rády soudržnější než chlapci.
- **Hypotézu č. 2 můžeme zamítnout:** Mezi pěti proměnnými existují více nebo méně významné vztahy. V oblasti aktuálního klimatu souvisí pozitivně výše spokojenosti s výší soudržnosti, nízkými třenicemi a nízkou obtížností. S nárůstem třenic narůstá soutěživost i pocit obtížnosti školní práce, klesá soudržnost. V oblasti

preferovaného klimatu si žáci přejí pro zvýšení spokojenosti co nejmenší míru třenic a co nejnižší obtížnost školní práce.

- **Hypotézu č. 3 můžeme zamítnout:** Znamka z českého jazyka pozitivně koreluje s třenicemi, soutěživostí a obtížností v aktuálním klimatu. Žáci se špatnými známkami vidí ve třídě více soutěživosti, obtížnosti a třenic. Znamka z matematiky negativně koreluje se spokojeností, pozitivně pak se všemi dalšími proměnnými klimatu třídy. V oblasti preferovaného klimatu nedávají žáci výši známky do souvislosti se žádným prvkem preferovaného klimatu.
- **Hypotézu č. 4 můžeme zamítnout:** Učitel vidí třídu jako soutěživější, než sami žáci; předpokládá u žáků vyšší třenice, a tím i menší spokojenost a nižší soudržnost.

Použitá literatura

Lašek, J. (2001): Sociálně psychologické klima školních tříd a školy.
Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-088-4

Přílohy

Příloha č. I:

Dotazník **Naše třída - Aktuální forma** (Lašek, J.: Sociálně psychologické klima školních tříd a školy, s. 68-69)

Jméno: ..... Třída: ..... Škola:		
1. V naší třídě baví děti práce ve škole	ANO	NE
2. V naší třídě se děti mezi sebou pořád perou	ANO	NE
3. V naší třídě děti mezi sebou často soutěží, aby se dozvěděly, kdo je nejlepší	ANO	NE
4. V naší třídě je učení těžké, máme moc práce	ANO	NE
5. V naší třídě je každý mým kamarádem	ANO	NE
6. Některé děti nejsou v naší třídě šťastné	ANO	NE R
7. Některé děti v naší třídě jsou lakomé	ANO	NE
8. Mnoho dětí z naší třídy si přeje, aby jejich práce byla lepší než práce spolužáků	ANO	NE
9. Mnoho dětí z naší třídy dokáže udělat svou školní práci bez cizí pomoci	ANO	NE R
10. Některé děti v naší třídě nejsou mými kamarády	ANO	NE R
11. Děti z naší třídy mají svou třídu rády	ANO	NE
12. Mnoho dětí z naší třídy dělá žákům naschvály	ANO	NE
13. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, když nemají tak dobré výsledky jako druzí žáci	ANO	NE
14. V naší třídě umí pracovat jen bystré děti	ANO	NE
15. Všechny děti v naší třídě jsou mí důvěrní přátelé	ANO	NE
16. Některým dětem se v naší třídě nelíbí	ANO	NE R
17. Určité děti z naší třídy vždycky chtějí, aby bylo po jejich, aby se jim ostatní děti přizpůsobily	ANO	NE
18. Některé děti z naší třídy se vždycky snaží udělat svou práci lépe než ostatní	ANO	NE
19. Práce ve škole je namáhavá	ANO	NE
20. Všechny děti se v naší třídě mezi sebou dobře snášejí	ANO	NE
21. V naší třídě je legrace	ANO	NE

22. Děti z naší třídy se mezi sebou hodně hádají	ANO	NE
23. Několik dětí v naší třídě chce být pořád nejlepší	ANO	NE
24. Většina dětí v naší třídě ví, jak má dělat svou práci, jak se učit	ANO	NE R
25. Děti z naší třídy se mají mezi sebou rády jako přátelé	ANO	NE

Příloha č. II:

Dotazník **Naše třída - Preferovaná forma** (Lašek, J.: Sociálně psychologické klima školních tříd a školy, s. 70-71)

Jméno: ..... Třída: ..... Škola:		
1. V naší třídě by měla děti víc bavit práce ve škole	ANO	NE
2. V naší třídě by mělo být mezi dětmi víc pranic	ANO	NE
3. V naší třídě by měly děti mezi sebou pořád soutěžit, aby se dozvěděly, kdo je nejlepší	ANO	NE
4. V naší třídě by mělo být těžší učení, mělo by být víc práce	ANO	NE
5. V naší třídě by každý měl být mým kamarádem	ANO	NE
6. V naší třídě jsou děti, které by kvůli škole měly být nešťastné	ANO	NE R
7. Některé děti v naší třídě by měly být víc lakomé	ANO	NE
8. Mnoho dětí v naší třídě by si mělo přát, aby jejich práce byla lepší, než práce spolužáků	ANO	NE
9. Většina dětí v naší třídě by měla umět udělat svou práci bez cizí pomoci	ANO	NE R
10. Některé děti v naší třídě by neměly být mými kamarády	ANO	NE R
11. Děti v naší třídě by měly mít svou třídu raději, než teď mají	ANO	NE
12. Děti v naší třídě by měly dělat ostatním spolužákům více naschválů, než teď	ANO	NE
13. Některým dětem v naší třídě by mělo víc vadit, že nemají tak dobré výsledky jako jiní žáci	ANO	NE
14. V naší třídě by měly umět pracovat jen bystré děti	ANO	NE
15. Všechny děti v naší třídě by měly být mými důvěrnými přáteli	ANO	NE
16. V naší třídě by měly být i děti, kterým se ve třídě nelíbí	ANO	NE R

17. Určité děti v naší třídě by měly mít právo, aby bylo po jejich, aby se jim ostatní děti přizpůsobily	ANO	NE
18. Některé děti z naší třídy by se měly vždycky snažit udělat svou práci lépe než ostatní	ANO	NE
19. Práce ve škole by měla být namáhavější, než je	ANO	NE
20. Všechny děti v naší třídě by se měly mezi sebou dobře snášet	ANO	NE
21. V naší třídě by měla být větší legrace	ANO	NE
22. Děti v naší třídě by se měly mezi sebou víc hádat	ANO	NE
23. Několik dětí v naší třídě by mělo být pořád nejlepší	ANO	NE
24. Většina dětí v naší třídě by měla už vědět, jak má dělat svou práci, měla by se umět učit	ANO	NE R
25. Děti z naší třídy by se měly mít mezi sebou rády, být přáteli	ANO	NE